

ברכה אחרונה על הפירות

ברכת מעין שלש

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מד עמוד א

משנה. אכל ענבים ותאנים ורמונים - מברך אחריהם שלש ברכות כלומר ברכת המזון. רע"ב: דסביחא ליה לרבו גמליאל דואכלת וסבעת וזכרת לאו אלחס כלכד קאי אלא אכל ז' המינים המוזכרים לעיל בפרשה, דברי רבן גמליאל;
וחכמים אומרים: ברכה אחת מעין שלש.

רבי עקיבא אומר: אפילו אכל שלק של יק והוא מזונו - מברך עליו שלש ברכות....

אמר ליה אביי לרב דימי: מאי ניהו ברכה אחת מעין שלש? - אמר ליה: אמריוסו קאי, כולה עד סופה אפירי דעץ - על העץ ועל פרי העץ... דחמשת המינים - על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה כו' וחותרם על הארץ ועל המחיה.

מיתתם במאי חתים? כי אתא רב דימי אמר: רב חתים בראש חדש ברוך מקדש ישראל וראשי חדשים אף על גב דדמיא לתרתי. הכא מאי מי מחתמינן בתרתי כהאי גוונא, כגון על הארץ ועל הפירות ולא הויא חתומה בשתי ממש, כדמפרש לה בפרק שלק שאלו? - רב חסדא אמר: על הארץ ועל פירותיה; ורבי יוחנן אמר: על הארץ ועל הפירות. אמר רב עמרם: ולא פליגי, הא - לן, והא - להו. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: אינהו אכלי ואנן מברכין? אלא איפוך: רב חסדא אמר: על הארץ ועל הפירות; רבי יוחנן אמר: על הארץ ועל פירותיה.

פרטים בנוסח הברכה

2. שולחן ערוך הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף י

בברכה אחת מעין שלש של פירות דחוצה לארץ חותם על הארץ ועל הפירות; ובארץ ישראל חותם על הארץ ועל פירותיה; ואם בח"ל אוכל מפירות הארץ, חותם ג"כ על פירותיה.

על דגן מארץ ישראל

- מנהג הספרדים לומר על מחיתה (בא"ח א מסעי א. כה"ח נח. ילקו"י רח ט)
- מנהג האשכנזים לומר על המחיה, כיון שחמשת מיני דגן אינם דווקא מפירות שנשתבחה בהם הארץ, או כיון שרוב הקמח מחו"ל ולא ניתן להבדיל (משנ"ב ג)

על יין מארץ ישראל

- מנהג הספרדים ורבים מהאשכנזים לומר פרי גפנה (כה"ח נח. הר צבי אור"ח א קח. שערי הברכה יד הע' סח בשם הגר"ש וזוהר)
- יש מהאשכנזים שכתבו לומר פרי הגפן כלשון הטור (ארחות רבנו א פט)

האם חותמים ועל הכלכלה

- יש אומרים שלא חותמים על הכלכלה כיון שזו חתימה בשניים שלא הובאה בגמרא (שע"צ רח נב. כה"ח נז. ילקו"י רח כח)
- יש אומרים שהמחיה והכלכלה הם דבר אחד וחותרים כעין הפתיחה. (מג"א טז. בא"ח מסעי א. קיצושו"ע נא סח)

התחייב במעין שלש ובבורא נפשות

לרא"ש על העץ מותר שאר פירות אבל לא ברכת היין

3. רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן מב

ואם אכל פירות משבעת מינים ותפוחים א"צ לברך בנ"ר על התפוחים מפני שגם הם פרי העץ הם. (וכן ברמב"ם ברכות ח טז)
אבל אם שתה יין ואכל גם תפוחים צריך לברך על התפוחים בורא נפשות וכן אם אכל בשר ושתה יין או אכל מז' המינים: (ב"י: ויש לדקדק שכן סובר הרמב"ם)

ר' פרץ נוטה שגם ברכת על הגפן מותרת סתם פירות כיון שאומר תנובת השדה

4. ספר מצוות קטן, הגהות רבינו פרץ מצוה קנא

אם אכל ב' מינים והאחד ממין הז' וברכותיהן שוות לפנייהם ולא לאחריהם, כגון תפוחים ותאנים, שלפני שניהם מברך בורא פרי העץ, לאחריהם חלוקים שזה ברכה לאחריו מעין ג', וזה בורא נפשות, כן יעשה, לפנייהם מברך על מין ז' ויפטור את חבריו, ולאחריהם נמי היה נראה שיפטור את חבריו בברכה אחת מעין ג' שהרי בכלל תנובת השדה הם וכן אם אכלם עם יין.

אבל אם אכלם עם מעשה קדירה שאינו אומר על תנובת השדה וכן אם שתה מים עם יין צריך עיון אם צריך בורא נפשות לבדה, ואחר כך ברכה אחת מעין ג'.

הרשב"א מסביר שעיקר מה שמוציא ידי חובה זה מצד נוסח חתימת הברכה, והספק בין הוא רק לחותמים בו על הפירות

5. חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף מד עמוד א

וטעמא דמסתברא, ולא מפני שמעין ג' עדיף מבורא נפשות ויפטור אותה, אלא מפני שמזכיר בפירוש על העץ ועל פרי העץ והלכך כולל כל מה שאכל מפירות העץ, והוא הדין והוא הטעם לשתה יין ואכל תפוחים לאותן שחותמין בה על הארץ ועל הפירות, אבל אי חתים בדיון על הארץ ועל פרי הגפן לא בדא. דאדרבא זו ברכה פרטית ואינה כוללת אפי' שאר פירות של שבעת המינים. (והובאו דבריו בבית יוסף)

הטור סבר שעל המחיה מותר גם בשר שאכל בנפרד והרא"ש דחה

6. טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רח

ואני הייתי רוצה לומר דה"ה אם אכל מיני לפת ואכל עמו מה' מינין שא"צ לברך על הלפתן שברכת על המחיה פוטרנו דאף הוא זיין ולא הודה לדברי.

שו"ע פסק כרא"ש וכתבנו ברמב"ם שתפוחים נפטרים בברכה על העץ אבל לא שאר ברכות ובשר וירקות לא נפטרים במעין ג'.

7. שולחן ערוך הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף יג

אם אכל פירות מז' המינים ואכל תפוחים, א"צ לברך על התפוחים בורא נפשות, שגם הם בכלל ברכת על העץ שגם הם פה"ע הם
אבל אם אכל תפוחים ושתה יין, צריך לברך בורא נפשות על התפוחים; וכ"ש אם אכל בשר או פרי האדמה ושתה יין, או אכל מז' המינים שצריך לברך על כל אחת ואחת; וה"ה אם אכל בשר ודגים ואכל מחמשת מינים, אין ברכת על המחיה פוטרת את הבשר ואת הדגים.

השו"ע מוסק שברכת המזון פוטרת רק יין ותמרים אבל לא דייסא

11. שולחן ערוך הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף יז

ברכת שלש אינה פוטרת מעין שלש, שאם אכל דייסא אין ברכת המזון פוטרתו משנ"ב: וה"ה שאר מיני תבשילין שהם מה' מיני דגן ואף דכל זה הוא זיין יותר מתמרים. ואף דכל זה הוא זיין יותר מתמרים אפ"ה כיון דאית להו עליוא אחרנא בפת שפת נעשית עיקר ממיני דגן לא שייך ברכת שלשה כ"א בפת; אבל ביין ברכת ג' פוטרתו, שאם בירך על היין ברכת המזון במקום על הגפן, יצא; וה"ה אם בירך על התמרים ברכת המזון במקום על העץ, יצא; ואפילו לא אמר אלא ברכת הזן, בין על היין בין על התמרים, יצא; ואם נזכר עד שלא חתם בברכת הזן, יתחיל: ועל שהנחת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה, ויסיים ברכה דמעין שלש.

המשנ"ב מביא שלמעשה בדיעבד יוצא בברכת המזון על דייסא וכל דבר שהוא ממין דגן.

12. משנה ברורה סימן רח ס"ק עה

...ודוע דלדינא הסכימו כמה אחרונים שלא כדעת המחבר אלא דדייסא וכן כל שהוא ממיני דגן בדיעבד בהמ"ז פוטרתו דכיון דהוא זיין לא גריעא מתמרים [וכ"ש בפת כיסנין דודאי בהמ"ז פוטרתו]: שעה"צ: בה"ג ופרי חדש ואבן העזר, וכן משמע גם כן מהגר"א וחי' אדם ושאר אחרונים. ועיין בחי' אדם ובחידושי ר' עקיבא איגר שהביאו גם כן מהר"ן שמפרש שם להדיא דברכת המזון פוטר לדייסא.

וכן כתב בילקו"י (רח טו) והוסיף גם אורז

התחייב ב- 'על המחיה' ומסתפק בחיוב 'על העץ'

תרומת הדשן נשאל האם ניתן לצאת בברכה אחרונה של ספק יין על ידי אכילת תאנים והוספת על הגפן, והורה שלא מוסיפים כלום על הספק ואיפילו שלא מוסיף שם ומלכות.

13. תרומת הדשן סימן ל

נראה דלא שפיר דמי למיעבד הכי, שיכלל על הספק. שום נוסח אחרת בברכה דמעין ג', אף על פי שאינו מוסיף שם ומלכות. וראייה מהא דמיתי התוס' ורוב החבורים מירושלמי דברכות: ר' ירמיה לא אכל סולתא דמן יומיה משום דהוי מסופק בברכה אחרונה, אי מברכין לאחריו מעין ג', על האדמה ועל פרי האדמה בירושלמי ברכות ו א הסתפקו בברכה אחרונה של קליית חטים ומבא שבגלל ספק זה ר' ירמיה נמנע מלאכול קליית חטים כל ימיו, ... והשתא עדיין תקשה, אמאי לא אכלו מן יומין, אי הוה בעי הוה אכיל ליה, עם ביצים ותאנים, והוה פוטרתו ממ"נ, כדפרשין לעיל, אע"כ אין כוללים בברכה דמעין ג', שום ספק, כגון זה שהיה צריך לומר על העץ ועל פרי העץ בשביל התאנים, ולכלול בה על האדמה ועל פרי האדמה, מחמת ספק דסולת, וה"ה בנ"ד, אין כוללים בה מספק.

ואין נראה לחלק דספק דהתם, אי סבירא לן דאין מברכין על האדמה וע"פ האדמה, על הסלת, והיינו ע"כ, משום דחכמים לא תיקנו מטבע זו על האדמה ועל פ"ה, משום דלא שייכא, אלא אאוכל סולת או כוסס חיטין, והך אכילה לא חשיבא, וא"כ הך מטבע זו לא אשכחן בשום דוכתא, ולכך אין כוללים אותו, אבל מטבע דאשכחן בעלמא, כגון על הגפן ועל פ"ה, לעולם נימא דכילינן לך. דאמאי נחלק, כ"כ במילתא דלית בה טעמא דמה טעם לא נכלל בו כל ספיקות, מה בכך אם אנו מוסיפין דברים אחרים בברכה, מאחר שאין מוסיפים בברכה שם ומלכות, וכיון דמילתא בלא טעמא הוא, לא מחלקינן בהו בסברות המבדילים מן הלב.

14. שולחן ערוך הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף יח

לא יכלול על הספק שום תוספת בברכה מעין ג', אף על פי שאינו מוסיף שם ומלכות

מהו סדר הברכות כשמברך מעין שלש ונפשות.

הגרמ"א (דרכי הלכה נב הע' י): לעולם מקדים בורא נפשות כיון שתדיר קודם (וכן משמע בסמ"ק).

כה"ח (עג) הליכות עולם (ב, קה): בד"כ מקדים מעין שלש כיון שהיא חשובה יותר, וכשאכל ירק יקדים נפשות שמא יוצא בתנובת השדה.

משנ"ב (שעה"צ רח טו) אור לציון (יד, כד): מקדים על המחיה כיון שהיא חשובה יותר. ואין לחוש שמוציא במעין ג' את הירק כיון כיון שלא חותם בענין הירק וכן השו"ע כבר פסק שאינו מוציא. (אמנם ביין ותפוחים לנוהגים לסיים ביין ועל הפירות כתב המשנ"ב שישנה הסדר כיון שמזכיר פירות)

התחייב במעין ג' וברך ברכת המזון

הגמרא אומרת שאין ברכת המזון פוטרת דברים שבאו לאחר הסעודה קודם ברכת המזון

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מא עמוד ב

איתמר: הביאו לפנינה תאנים וענבים בתוך הסעודה... אמר רב פפא, הלכתא: דברים הבאים .. לאחר סעודה קודם ברכת המזון - טעונים ברכה בין לפנינה בין לאחריהם. ולמעשה נוקטים שלא קיים אצלנו 'אחר סעודה' (למעט י"א באירועים שמזיזים את השלחנות לריקודים. אול"צ ב יב ג)

9. רבינו יונה מסכת ברכות דף כט עמוד ב

רבינו צרפתי למדו שאין ברכת המזון פותרת דייסא

לאחר הסעודה טעונין ברכה בין לפנינה בין לאחריהם פי' אחר שסיימו מלאכול אינו מטפל עם הפת המאכל כלל וצריך לברך עליו ברכה הראויה לו תחלה וסוף. ואמרו רבני צרפתי ז"ל דמהכא שמעינן דברכה שלשה אינה פוטרת מעין ג' ואם אכל דייסא או כיוצא בו אחר המזון אף על פי שהברכה שלו היא מעין ברכת המזון אין ברכת המזון פוטרת אותו דאם איתא דברכה ג' פוטרת מעין ג' לא היה לו לומר שיברך לאחריו:

לדעת ר' יונה ברכת המזון פוטרת יין בדיעבד וראיה שהיה אפילו מקום לברך על יין ברכת המזון לכתחילה

מיהו נראה דדוקא בשאר דברים אבל ביין פוטרת מעין ג' ואם שתה אחר שאמר הב לן ונברך דאמרינן (פסחים דף קג ב) אסור לו למשתי בלא ברכה מברך לפניו ואינו מברך לאחריו דגבי יין ברכת המזון פוטרת מעין שלש ואפילו לא יברך ברכת המזון בכוס.

ויש סיוע לזה מדאמרינן בגמ' (במכילתין דף לה ב) תמרא סעיד ומשמח והוינן בה אי הכי נברך עליה שלש ברכות ומהדרין לא קבעי אינשי עליה וכיון דאי לאו דלא קבעי אינשי עליה היינו מברכין עלי' ברכת ג' כמו על הפת דין הוא שיהיה לו זאת המעלה יותר משאר המינים דברכה ג' תפטור אותו מברכת מעין שלש.

הרשב"א מסתפק אם תמרים נפטרים בברכת המזון כיון שמיזינים

10. חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף מא עמוד ב

ומסתברא דאפי' לר"ש אי אכל תמרי מודה הוא שהן אינן טעונין ברכה לאחריהן משום דאינהו גופיהו מייזין זייני ונפטרינן בברכת המזון, ולאו דוקא פת הבאה בכסנין אלא אפילו תמרי דמה טעם לפת הבאה בכיסנין משום דאף איהי מזון כפת והלכך ברכת המזון פוטרתה בסופה, מההוא טעמא גופיה מפטרי תמרי בברכת המזון בסופן,

אבל בירושלמי לא משמע הכין דגרסי' התם רב הונא אכל תמרים עם פיסתיה עם הלחם א"ל רב חייה בר אשי פליג את על רבך שובקן לאחר מזונך ואת מברך עליה תחלה וסוף א"ל אינון עיקר נגיסת, דאלמא אפי' תמרי דאכיל להו לבתר סעודה אין ברכת המזון פוטרתן,

סיכום להלכה

חובב הברכה - אדם שאכל מחמשת מיני דגן בתבשיל או מאפה או שאכל פירות שבעת המינים או יין מברך ברכה אחת מעין שלש.

ספק בברכה - נחלקו הראשונים האם חובב מעין ג' מהתורה ולהלכה נפסק ברכת מעין שלש דרבנן (שו"ע רס"ג) אמנם אם שבע מהם ומסתפק אם ברכ טוב לחוש לחולקים ולאכול כזית נוספים ולברך עליהם (משנ"ב שם י).

גידולי ארץ ישראל - אכל מפירות ארץ ישראל חותם 'ועל פירותיה' (שו"ע י) ולמנהג הספרדים הוא הדין שחותמים 'ועל מחיתה' (בא"ח א מסעי א. כה"ח נח. ילקו"י רח יט) 'ועל פרי גפנה' (כה"ח נח).

ולמנהג האשכנזים לא חותמים על מחיתה (משנ"ב ג). אך חותמים 'פרי גפנה' (הר צבי אור"ח א קח. שערי הברכה יד הע' סח בשם הגר"ש וזנר) ויש חולקים.

בחתימת על המחיה - יש שנהגו להוסיף 'ועל הכלכלה' (מג"א טז. בא"ח מסעי א. קיצו"ש"ע נא סח) ויש שחששו שזו חתימה בשניים (שעה"צ צ רח נב. כה"ח נז. ילקו"י רח כח).

אכל מז' מינים ושאר פירות - אכל תמרים ותפוחים מברך 'על העץ' ופוסט את התפוחים שגם הם ממין עץ.

אכל מז' מינים וירקות - מברך ברכה אחרונה על כל אחד בנפרד (שו"ע יג) ובסדר הברכות נחלקו האחרונים:

הגרמ"א (דרכי הלכה נב הע' י) : לעולם מקדים בורא נפשות כיון שתדיר קודם (וכן משמע בסמ"ק).

כה"ח (ענ) **הליכות עולם** (ב, קח): בד"כ מקדים מעין שלש כיון שהיא חשובה יותר, וכשאכל ירק יקדים נפשות שמא יוצא בתנובת השדה. ובכל אופן אם הקדים על המחיה יברך נפשות (ילקו"י יז) ובחזו"ע (רג) כתב שלאחר ברכת הפירות לא יברך שוב נפשות שגם ירק בכלל פירות.

משנ"ב (שעה"צ רח סד) **אור לציון** (יד, כד) : מקדים על המחיה כיון שהיא חשובה יותר. ואין לחוש שמוציא במעין ג' את הירק כיון כיון שלא חותם בענין הירק וכן השו"ע כבר פסק שאינו מוציא. (אמנם בין ותפוחים לנוהגים לסיים בין ועל הפירות כתב המשנ"ב שישנה הסדר כיון שמזכיר פירות)

אכל אורז ועוגיות - אם ברכ על המחיה על העוגיות פטר גם האורז כיון שגם הוא מזין (שערי תשובה רח ט) ולכן אפילו לכתחילה יברך רק על המחיה (בא"ח א פנחס יח. כה"ח מא. ילקו"י יג. וזאת הברכה עמ' 210)

התחייב במעין ג' וברך ברכת המזון - אכל תמרים ושתי יין וברך ברכת הזן של ברכת המזון יצא ידי חובה. (שו"ע יז) ולמעשה הוא הדין אם אכל ממני דגן כגון דייסא או פת הבאה בכסנין כיון שהם זנים ומשביעים (משנ"ב עה) ויש אומרים שהוא הדין לאורז (ילקו"י רח טו).

מסתפק בתוספת חובב במעין ג' - אדם שהתחייב בברכת מעין ג' מדגן ומסתפק אם מתחייב גם מצד היין או פירות ז' מינים. למנהג הספרדים לא יכול מספק בברכה הנוסח בו הוא מסופק, למרות שלא מוסיף שם ומלכות ומחשש הפסק, אמנם אם הספק הוא בשיעור ובאופן שיש מחייבים עליו כגון 20 גרם פירות או כזית יין, יכול מספק בברכה (שו"ע יח, יחיו"ד י ד)

ולמנהג האשכנזים יכול בתוכה גם את הנוסח המסופק אמנם לכתחילה לא יאכל על מנת לנהוג כך (משנ"ב פב)

מסתפק אם נתחייב מעין ג' או בורא נפשות - כגון במשקה שהוא ספק יין, יש אומרים שיברך ברכת בורא נפשות רבות כיון שהיא פוטרת הכל כעין ברכת שהכל (כה"ח עט, אג"מ א עד) ויש אומרים שלא יברך (משנ"ב רב נה. יחיו"ד ב כב) ולכן נכון שיאכל או ישתה משהו נוסף שיתחייב ודאי בברכת נפשות ויברך. ובדיעבד שנתחייב במעין ג' וברך בורא נפשות לכל השיטות לא יחזור ויברך (ילקו"י רח ד).

המשנ"ב מוסק כט"ז שאם כבר אכל מהספק עדיף שיברך ויסיף ודברי ר' ירמיה ותורות הדשן רק שלא יכניס עצמו לספק

15. משנה ברורה סימן רח ס"ק פב

(פב) מספק - ודעת הט"ז והסכימו אתו כמה אחרונים לדינא דלא אמרינן סברא זו רק לענין לכתחילה דהיינו שישתה משקה זו ויסמוך לענין ברכה אחרונה על סמך שיכלול אח"כ בתוכה שום תוספת אבל לענין דייעבד דהיינו שכבר שתה משקה שיש לו ספק מוטב שיכלול בתוכה ממה שישאר בלי ברכה אחרונה כלל: בשעה"צ: ועל כן לענין דייעבד בודאי יוכל לסמוך על אלו האחרונים:

יחיו"ד כתב בדעת מרן שאין לו תקנה

16. שו"ת יחיה דעת חלק ו סימן יד

ולפע"ד פשט דברי מרן השלחן ערוך שכתב לא יכלול על הספק שום תוספת בברכה וכו', מוכח כמו שהבין הט"ז בדעת מרן. שאף בדיעבד יש להקפיד שלא להוסיף מספק בברכה אחרונה, ומשום דהוי הפסק. וכן כתב בספר בירך את אברהם (דף עג ע"א), שמדברי האחרונים מוכח שחולקים על הט"ז, וסבירא להו כדעת מרן השלחן ערוך, שאף בדיעבד שכבר אכל לא יכלול על הספק. ע"כ.

אמנם אם הספק הוא בשיעור ובאופן שיש מחייבים עליו כגון 20 גרם פירות או כזית יין, יכול מספק בברכה (שם).

ברכת נפשות לפטור ספק על המחיה

לכה"ח כנסת הגדולה והגינת ורדים מברך מספק בורא נפשות רבות שכוחה כברכת שהכל לפטור הכל מברכה אחרונה

17. כף החיים אורח חיים סימן ר"ב אות עט

(עט) בענין מי שריית פירות ז' מינים לא ישתה אלא בתוך הסעודה. ואם שתה שלא בתוך הסעודה מברך בנ"ר כמ"ש הכנה"ג סימן ר"ח לענין קליות ואע"ג דהא"ר שם לא הסכים עמו כבר הגינת ורדים כלל א' סימן ט"ו הוכיח דהרי"ף והר"י שלא פסק כ'אחרים' בענין טעם יין ס"פ כ"מ ס"ל דברכת בנ"ר פוטרת מעין ג' יעו"ש....

מסתברא דלא שייך בכה"ג ברכה לבטלה שהרי ברכת בנ"ר היא ברכה כוללת שפוטרת כל מידי הן פרי עץ שאינו מז' מינים הן פרי אדמה הן משקין והוא כמו שהכל שפוטרת את הכל ואיך שייך לומר אם בירך אותה במקום מעין ג' דהוא לבטלה ולמה יגרעו ז' המינים משאר דברים דפוטרת אותם

אלא דוקא לכתחילה אין לברך אותה על ז' המינים משום דאית להו עילווייא וצריך לברך עליהם ברכה הראויה להם אבל היכא דלא אפשר לברך מעין ג' כמי בנידון דידן דמשום דייא מברך בנ"ר ויוצא כדי שלא ליהנות מעה"ז בלא ברכה. ועיין עוד לקמן סימן ר"ד אות ל"ח מ"ש בשם האר"י ז"ל וסימן ר"ח אות כ"ט ומחה"ש רס"י ר"י ודוק: (ונראה שיסביר את דברי ר' ירמיה כהסבר הט"ז שלכתחילה אין לאכול כדי לברך מספק בורא נפשות אמנם בדיעבד שאכל יברך בורא נפשות. ולכאורה יש להוכיח כן מדברי שעה"צ

וכ"כ אג"מ (א עד)

אמנם י"א שאין שמספק אין לברך בורא נפשות ושב ואל תעשה עדיף: משנ"ב (רב נה) יחיו"ד (ב, כב)

לכולהנה כשם שבשכר תמרים ובשכר שעורים מברכים עליו שהכל ולבסוף פשיטא דמברך בונ"ר להדיא מבלי שום פקפוק כן יהיה הדין גם בשמרי היין שמברכין עליו בתחילה שהכל ולבסוף שיברכו עליו בונ"ר ולא נופל הוא מחבריו בדבר הזה ואע"ג שיהיו היינות חזקים ורמו שלש ואפיק ארבע דיין מעלייא הוא וברכתו שפיר הוא לפניו בפה"ג ולאחריו ברכה מעין ג' מ"מ ברכת שהכל בתחילה וברכת בונ"ר לאחריו פוטרתו וטוב לעשות כן לכתחילה בכל יינות שיהיו לכתחילה כדי שלא נבוא לברך לבטלה במקומות שאין היין שלהם חזק כה"ג אם נברך עליו בפה"ג וברכת מעין ג' כלל העולה שמצאנו אילן גדול לישען עליו אדבר הזה שסובר הרב ז"ל שברכת בונ"ר פוטרת מעין ג' אמנם להיות שהתוס' נסתפקו בזה אין לעשות כן להדיא לברך בקום עשה בנ"ר במקום שיש ספק בדבר אבל אם כבר אכל או אם שכח ובירך בנ"ר במקום שטעון ברכה מעין ג' פשיטא דמהני ונפיק ביה י"ח ומברך בנ"ר כי כדאי הוא הרב אלפסי לסמוך עליו בשעת הדחק וכאשר העלה בספר הכנסת הגדולה ודכותיה ולא מטעמיה והנלע"ד כתבתי.

ולא חשש שזוהי חתימה בשתיים, כי מאחר שהזמנים תלויים בבית דין המקדשים את החודש על פי הראיה, נמצא שזהו ענין אחד, שאנו משבחים לקב"ה המקדש את ישראל שהם מקדשים את ראשי החדשים

הדבר וכתב סתם אין הלכה כאחרים עכ"ל וכונת דברי ר' יונה שהרב אלפסי כדי שלא יצטרך לחלק בין יין חזק לשאינו חזק ויהיה הדבר תלוי בשיעורים וכל מקום ומקום ישתנה נוסח ברכה זו החזק יינו הרפה לפיכך סתם הדבר וכתב שאין הלכה כאחרים לפי שאין הפסד בפסק זה שאפי' במקומות שיהיה יין שלהם חזק והיה ראוי שיברכו על השמרים בפה"ג מ"מ השתא מיהא שמברך ברכת שהכל שפיר דמי ויוצא בה י"ח ולכן לא רצה לבאר מה שאמרו בגמ' על זה כדי יהיב תלתא ואפיק ארבעה כדי שלא נבוא לכלל טעות לברך בפה"ג במקומות שאין היין שלהם חזק כ"כ והשתא אם איתא דיש הפסד בדבר לענין ברכה שלאחריו שבדבר שמסתפקין בו אם בירך בונ"ר דלא יצא שאין ברכה זו כוללת כברכת שהכל הרי לא תיקן לנו ונתן לפנינו מכשולים דמסתמא מדצירפן והביא הבריייתא הזאת כצורתה שכוללת דין שכר תמרים ודין שכר שעורים ודין שמרי יין משמע שדינם שוה וקצב אחד